

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sapientissima Dei Mvndvm Regentis Gvbernatio; Ex qua
pendent, quæ vulgò in Casv, Fortvna, Fato, Esse Pvtantvr**

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1645

Cap. VI. Historiæ superioris ambages & Casus, per corollaria explicantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52314)

rundam sententia confirmat, quod Lufius Contarinus scribit, etiam factum Imperij successorem: quod etsi alijs Henricum alium successorem nominantibus non conueniat, tamen aptè potest ad mores trahi: vt mox audiemus. In loco, vbi Comes delituit, Monachis templum struitur & domus, quæ Hirsaugia appellatur, notissimum hodièque, in Wirtenbergia, monasterium, cuius vt illustrior esset natalis origo, à tantorum Principum *casibus* fuit accipienda.

CAPVT VI.

Historia Superioris ambages & CASVS, per corollaria, explicantur.

§. I.

Quinam supra dictum Comitem malè imitentur?

Tinam Comes iste, siue Palatinus, siue quicunq; alius, haberet multos imitatores! Enimuerò habet multos, sed rebellando. Habet etiam multos, qui in gratiam Principum recipiuntur: sed paucos, qui sic recepti, curent etiam in Numinis gratiam recipi, atque, vel de spolijs & rapinis suis, ædes Deo Diuisq; sacras

exstruant. Atqui idcirco Deus illos percussit, vt icti saperent; idcirco deiecit, vt mente vnà cum fortunis erecta, resurgerent fortiores, diuinumque, posthac, cultum promouerent; non vt templa expilarent, aut loca Deo dicata euerterent, quæ illorum maiores, per tot prodigia excitati, foundationibus liberalissimis condiderunt: ducti vtique, *per vias rectas*; cum isti, tanquam impij, *in circuitu ambulent*, dum ad opes rapiendas reuertuntur, quas illorum pro aui Deo donauerunt. Sed hæc missa faciamus, quia odiosum est, vlcera tangere.

Psal. 11. 9.

§. II.

Omnes hominũ vires & conatus, contra Deum euntes, irritos fieri.

Multa sunt alia, quæ, ex memorata historia Henrici, erui possunt documenta. Nam & quàm imbecilles atque irriti sint hominum conatus, si diuinæ obnitantur voluntati, & contra stimulum calcitent, perspicuè apparet. Frustrâ nitimini, qui cælo repugnatis; cum Sisypho saxum voluitis, qui consilia contra superiores fabricatis: etiam si gigantes sitis, sidera tamen non expugnabitis: inania meditamini, *ô reges terræ & principes, qui conuenitis in vnum aduersus Christi-*

Psal. 2. 2.

Chri-

Christum eius. Non est enim in hominis potestate consilium Dei. Vestra potestas, in paucos annos durat, potestas eius in generatione & generationem. Potestas vestra iubere potest; illius potestas facere. Nam data est a Domino potestas vobis: ille à seipso habet potestatem, cui omnis potestas cedit; quoniam magna potentia Dei solius. Itaque frustra filios vestros absconditis, parentes; frustra in peregrinas terras mittitis, vt Deo subducatis. Frustra æmulos vestros, ò aulæ; dolo, ferro, veneno petitis; si illis diuina prouidentia regnū præparauit, digitulo vno non attingetis. Frustra vos, ò portæ Inferi, Ecclesiam impugnatis: *Portæ Inferi non preualebunt aduersus eam.* Frustra vos, ò impij, pios monitores persequimini: *custodit Dominus animas Sanctorum suorum.* Potest eas, per tela, per ignes, per omnes machinationes vestras, per mille discrimina, per Iordanes, per maria, per leones, per caminos ignis ardentis, educere ad felicitatem. Aspera hæc quidem, sed, etiam per ambages, resecta est via.

Daniel. 3.
100.
Sap. 6. 4.
Eccli. 3.
21.

Matth.
16. 18.
Psal. 96.
10.

§. III.

In Comite Palatino, vices alternans For-

rena.

I 2

In

In memoriam reducite alternas cū procellis vices, quas in historia paulo prius recitata audiuiſtis. Comes Palatinus prosperitate extollitur: mox metu iterum deprimatur. Fugit in ſiliam, & latebris gaudet: ſed aduentu Cæſaris externatur. Denuò lætatur, ſe non agnoſci; & natum ſibi filium gratulatur: ſed intra paucas horas, quanto luctu, eundem amittit? Filius ipſe infans, è ſinu matris abripitur ad lanienam. Inde tamen liberatus, in Ducis filium adoptatur. Apud hunc, cū maximè floret, in ſuſpicionem, & præſentiſſimum vitæ periculum venit. Currit ad necem, & inuenit Cæſaris filiam in vxorem. Quanta hæc eſt viciffitudo? Hæc Dei via eſt, etiam de laqueo ducentis ad diadema.

§. IV.

Sapientiſſimè conſtituta, in terris, rerum omnium viciffitudo.

De Corinθο dictum eſt: *Hæc collibus atollitur, & vallibus deprimatur.* Quod & de Roma poteſt affirmari, quæ ſeptem collibus eſt celebrata. Quin & tota terra ita eſt conſtituta, vt nunc per plana, nunc per aſpera, nunc per ſumma, nunc per ima ducat; nunc prata, nunc flumina, immo tota maria euntibus

tibus obijciat. Hac inæqualitate vitæ humanæ varias vices & casus, viamque ad cælum tendentiũ, velut emblemate quodam, descripsit Deus. Ita homines sursum feruntur & deorsum. Maritimi mores, sunt mortalium mores; semper fluctuant; semper alternant. Tolluntur ita, vt *Iam iam tacturos sidera summa putes*. Deijciuntur ita, vt *Iam tacturos Tartara nigra putes*. Hinc, in bello, *Arcus fortium superatus est sæpissime: & infirmi accincti sunt robore; quique paulò antè pugna superiores fuerunt, iam victi triumphantur; & in contrarium triumphant, qui fuere triumphati*. Hinc *repleti prius*, ad vomitum ac satietatem, paulò post ad incitatas redacti, tanquã mercenarij pauperrimi, *pro panibus, se locauerunt*: in contrarium autem, *famelici saturati sunt*. Et si de mulierum ærumnis, aut superbijs est quæstio, sæpe *sterilis*, cum Sara, Anna Elcanæ, Elifabètha, *peperit plurimos: & quæ multos habebat filios*, quæq; de ijs superbè alias contempfit, tanquam Niobe aliqua, *infirmata est*, amissione omnium liberorum. *Quia Dominus mortificat, & viuificat: deducit ad inferos & reducit. Dominus pauperem facit & ditat: humiliat & subleuat. Suscitatur de puluere egenum: & de-*

1. Reg. 2.

4.

Ibid. 7.5.

stercore elenat pauperem; ut sedeat cum principibus, & solium gloria teneat. Quòd planè perspicuum fuit, in Henrico Comitis Palatini filio. Usque adeò non in diuersis duntaxat, sed in eodem etiam homine hæc est diuersitas, ut acerba dulcibus temperentur, & dulcia amaris restringantur: quæ non meruit, qui acerba non gustauit. Nam per patientiæ ac Virtutis templa, ad templum Honoris gloriaq; transeundum etiam Ethnici censuerunt. Quorum est & illud: *Dip laboribus omnia vendunt.* Nec quidquam *pulchrum*, nisi *difficile*. Recta igitur est via, per laborum & aduersorum ambages. Felix, qui Fasten piscem imitatur, in cuius ore maritima aqua falsaque mox fit dulcis. Nam bona indoles amara quæq; sua dulcedine temperat, & ut Plautus loquitur, *Optimum est erumnae condimentum æquus animus.*

Vincent.
lib. 18. c.
54,

§. V.

Varij heroës, quos in varios infestosq; Casus, demisit Deus.

Hac via Deus Noë deduxit, in arcæ caerem eum includens, & lamentabile diluuium tot cognatis, tot affinibus eius, & toti Mundo inducens; sed *per contemptibile lignum iustum gubernans*, & ipso, in quem eum inclu-

Gen. 7.6.

Sap. 10.4.

inclu-

inclusit, carcere, & tantis fluctibus libera-
uit. Hac via profugum ira fratris iustum Ia-
cob deduxit per vias rectas, & ostendit illi reg-
num Dei, & dedit illi scientiam sanctorum: ho- **Gen. 28.**
nestavit illum in laboribus, & complevit labo- 5.
res illius. In fraude circumvenientium illum
affuit illi, & honestum fecit illum. Custodiuit
illum ab inimicis, & a seductoribus tutavit il-
lum, & certamen forte dedit illi, ut vinceret,
& sciret, quoniam omnium potentior est sapien-
tia. Nam Patriarcha iste iam primogenitu-
ræ privilegio auctus, iam odio fraterno gra-
uatus; iam benedictione patris, iam fratris
comminatione vices alternavit; iam exilio
miser, iam ovium foetu locuples: diuturnam
servitutem serviens circumventus est, & pro
Rachaële Lian, sed & ipsam etiam tandem
Rachaëlem adeptus, mæstas lætāsque nup-
tias celebrauit. Neque in reditu sine pericu-
lo fuit, Laban Deos suos repetente; & Esau
cum valida manu occurrente; ut adeò & à
tergo, & à fronte premeretur. Idem tamen,
quem homines agitarunt, Angeli vel col-
luctantes, vel in scalis sursum ac deorsum &
ipsi commeantes, recreauerunt. Hac via
Deus *venditum iustum non dereliquit* Iose- **Sap. 10.**
phum, sed a fratribus peccatoribus, & ab AE-

gyptijs calumniatoribus liberavit eum: descenditq; cum illo in foueam, & in vinculis non dereliquit illum: donec afferret illi sceptrũ regni, & potentiam aduersus eos, qui eum depri-
mebant: & mendaces ostendit, qui maculaue-
runt illum, & dedit illi claritatem æternam.

Gen. 37.
2.

Gen. 37.
9.

Mira varietas; miræ vices, miri fluctus. Charissimus Patri, fratribus fit odiosissimus. Castissimo insidiæ fiunt ab ijs, quos de crimine pessimo accusauit. Is qui modò florida veste conspicuus & alijs prælatus fuit, tunica spoliatur polymita. nudatur. Is qui viderat, quasi solem & lunã, & stellas undecim adorare se, in cisternam veterem mittitur; quasi mancipium venditur; traducitur, quasi adulter; compingitur innocens in catenas; & tandem, per carceres ascendit ad solium, per catenas venit ad coronas: per vincula euectus est ad sceptrã. Quippe etsi rex non fuerit, par tamen propemodum fuit illius potentia, cum regia potestate. Per has ambages illum Deus deduxit; quis neget, per vias rectas deduxisse? De Iob, quid opus est multa commemorare? Ille potentissimus, felicissimus, & quod plus est, etiam iustissimus, de solio in sterquilinium descendit, vt rursus, de fimo ad sceptrum eductus, de

ster-

stercore pauper elenaretur. Quanta fuit metamorphosis, ex Cræso Irus, ex Iro Cræsus? & rursus ab omnibus colebatur, qui omnium fuit peripsema. Quis neget hanc rectam fuisse viam? Iustus erat antè & misericors, ac in pauperes liberalis; sed multò postea, in his virtutibus, confirmatior. Quia plus discit expertus æstimare calamitates, vt etiam illa testatur, quæ dixit:

Non ignara mali miseris succurrere disco.

David quoties fortunam sensit variatam? A proprijs fratribus reprehensus; à Goliath hoste irrisus; à Nabal neglectim contemptus; à Michol vxore, cum sarcasmo, spretus; à Semei conuicijs fauciatus; ab ipso Saule toties ad necem quæsitus; per hæc omnia, velut per atrocem, eamque non vnâ tempestatem, emerit ad summam dignitatem rex factus. Hæc via recta erat, quia erat via Heroum & generosorum; per qualem etiam Poëtæ fingunt, Herculem suum meruisse, vt inter sidera collocaretur. Horum sententiâ non voluptas, sed aduersa illum extulerunt.

§. VI.

In ipsius Christi vita, quanta, fuerit, gloria & infamia rerumq; ceterarum vicissitudo?

I §

Quid

Luc. 24.
26.

Quid exemplis opus est? Nonne haec, atque eiusmodi plura, ipsum oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? Ut homo debebat nos redimere; ut Deus nobis innotescere. Qua de causa alternum in illo fuit rerum secundarum & aduersarum regnum. Vix, eo in has auras nato, Angeli carmen Genethliacum cecinerunt, & insonuit, per campos, laetum illud: *Gloria in excelsis*

Luc. 2.14.

Deo: cucurrerunt Pastores, & reuersi sunt glerificantes, & laudantes Deum, in omnibus, qua audierant, & viderant: properarunt ab

Matth. 2.
11.

Oriente Magi, & intrantes domum inuenerunt puerum cum Maria matre eius, & proidentes adorauerunt eum: & apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera, aurum, thus & myrrham. Hæc iucunda & honorifica fuerunt; sed interuenere & præuenere iniucunda ac difficilia toleratu. Nam in propria venit, & sui eum non receperunt: non enim etiam nondum nato, erat ei locus in diuersorio.

Ioan. 1.

Luc. 2.

Neque locus erat, cum natus esset, de qua causa, inter bestias, in stabulo habitauit. Magna est diuersitas, inter pecudes iacere, & reges habere adoratores. Octiduum ierat, & iam cepit vulnerari; iam sanguinem fundere, cum circumcideretur, haud sanè

exiguo cruciatu. Laudatus est à Simeone & Anna, in templo, sed ad internecionem mox quæsitus ab Herode, atque in exilium fugam facere coactus. In exilio quoq; , vt fit, credibile est, ei non pauca ingrata accidisse. Adultus interfuit nuptijs, interfuit & conuiujs; sed & 40. diebus & 40. noctib; ieiunauit; sæpiusque esuriit, post magnos labores. Eum illi honorem exhibuit Magdalena accumbenti, vt calidis lachrymis pedes eius ablueret, atque illis capillis tergeret, quos antè ornauerat in omnem vanitatem. Sed hunc honorem Pharisæus importunissima murmuratione contaminauit, mellique acetum infudit. Aliàs cum, ob miraculorum patratiõnem, ab omnibus alijs pro magno Propheta, pro Filio, Dei, pro Messia haberetur; inuidia Iudæorum nonnullorum omni eum contumelia affecit; variorumq; impositione criminum onerauit. In monte Thabor, instar solis, effulsit, ipsaque etiam vestis eius, tanquã nix splenduit: vt iudicarent Apostoli, bonum esse, vt ibi habitarent. At quàm atrociter hunc montem mons Oliueti, ac mons Caluariæ compensauit? In monte Oliueti, *Tristis erat anima illius vsq; ad mortem*; & vestes eius,

in-

instar vermiculi ; sanguineo sudore madentes erubuerunt. Ibi illi ipsi tres Apostoli Petrus , Ioannes & Iacobus , non dixerunt : *Bonum est , nos hîc esse , sed & illi , & ceteri omnes , relicto eo , fugerunt.* Postea , vsq; ad vltimum spiritum , nullam bonam horam habuit ; omnibus totius corporis membris , omnibus animæ potentijs , omnibus modis , cruciatus est : falsò accusatus , iniustè damnatus , diriter flagellatus , spinis crudeliter coronatus ; clavis lanceisq; viuis ac mortuus immaniter transfossus ; nec sine summa infamia in patibulum adactus , inter latrones , atque instar latronum , interfectus est. Hæc via fuit ipsius Filij Dei : *hæc oportuit pati Christum , & ita intrare in gloriam suam.* Per talia , *datum est illi nomen , quod est super omne nomen.* Sic , media die , sol obscuratus , sic petra scissæ , sic monumenta aperta ; sic gloriosa resurrectio testata est , eum esse Dominum vniuersi.

Luc. 24.
26.

§. VII.

Exemplo varijs Casibus aëtorum , nullum nos Casum grauitate accipere debere.

Quod si igitur hæc via , per tot abrupta & scopulos , via recta est , cum sit via Sanctorum , & via ipsius Filij Dei : quis est , qui non

non sibi ipsi quotidie occinere debeat : *Si in* Luc. 23.
viridi ligno hæc faciunt , in arido quid fiet ? *Si* 31.
Christus innocens , impollutus , agnus sine
macula ; si Apostoli sanctissimi , si Martyres
cælesti amore ardentis ; si Eremitæ & ho-
mines Deo charissimi , per tot tormenta , &
aduersa , ad regnū & coronas peruenire de-
buerunt : quid peccatoribus non erit tole-
randum ? Hi non tantū eiusdem sunt , cum
ceteris hominibus , conditionis , vt proinde
illis cogitandum sit , vitam humanam sine
malis esse non posse , atque idcirco ex neces-
sitate virtutem esse faciendam ; neque tan-
tū patientiam sibi exercendam constitue-
re debent , vt patientiæ præmium merean-
tur ; sed etiam innumera admiserunt , meri-
tò luenda . Si igitur , loco æterni ignis , aut
flammarum in Purgatorio subeundarum ,
illis clementissimus Iudex iniuriam aut con-
tumeliam à falso fratre irrogatam immit-
tit ; si detrahi de honore , si de boni nominis
existimatione , per mendacia , & vindictas
alterius finit ; parcit , non sæuit ; limat , non
mactat . Hæc est recta via , qua ex inuio re-
ducuntur . Recta via est , si illi rectè per eam
ire volunt : si non incipiunt murmurare ; si
non conqueri , si non serere execrationes , si
Deum

Deum non accusare, qui, *quos amat castigat*.
 Et certè etiã qui Deũ maximè amant, maxi-
 mè, pro nomine Dei, optant contumeliã, &
 quiduis pati. Qui autem parũ amant, parum
 illius amore tolerant: qui non amant, nihil
 tolerant patienter. Nec enim tolerare suf-
 ficit; cum etiam diabolus grauissima susti-
 neat tormenta, quibus ferendis non modò
 nihil præmij meretur, verum etiam semper
 peccat. Diabolo itaq; similes sunt, qui quæ
 ferunt, cum indignatione, & odio, & vin-
 dicta ferunt. Malum igitur grauius reddunt,
 quod grauius ferunt. Neque est, quòd di-
 cant: *aliud malum libentiùs paterer; hoc quod
 nunc premit, opprimit*. Stulti hoc dicunt. Non
 est enim ægroti, vt Medico, sed Medici, vt
 ægroto præscribat. Deus longè exactiùs no-
 uit, quid nobis profit; in illum cogitatio-
 nem nostram iactemus; illi erit cura de no-
 bis; ille nouit, quali emplastro indigeamus:
 ille dixit: *Mundus gaudet; vos verò contri-
 stabimini*. Quamobrem Sancti sinunt se du-
 ci diuina voluntate: nullos casus metuunt,
 nullam fortunam formidant: sciunt enim
 vias Domini esse rectas, & sic, etiam per has
 ambages, rectè se duci ad diadema. Qui fi-
 dit Deo, non aberrat. Ac, ne desperemus,
 ad-

Joan. 16.